

ara llegim

XAVIER BOSCH

“L’AMNÈSIA SELECTIVA ÉS NECESSÀRIA PER SOBREVIVRE”

L’herència del passat. París. La Segona Guerra Mundial. Aquests són tres dels ingredients amb què Xavier Bosch ha aixecat una de les seves novel·les més ambicioses i poderoses, *32 de març*, la primera que publica a Univers després d’anys a Grup 62. La Barbara i en Roger, els dos protagonistes, s’interessaran per recuperar un episodi crucial de la vida de l’àvia de la Barbara, el dels anys en què la capital francesa va ser ocupada pel Tercer Reich.

Jordi Nopca

En aquesta novel·la hi ha amicitat, amors, traïcions i molta música. Quin va ser el punt de partida?

Fa molts anys que tenia ganes d’escriure un homenatge a la relació entre àvies i netes. Tinc una sola filla, que va tenir la mala sort de créixer sense tres dels avis. Amb la seva àvia hi ha un lligam i una complicitat molt boniques.

Al present de la novel·la, l’àvia Margaux viu en una residència però té el cap clar. En un determinat moment viatges cap a principis dels 40 per parlar de la França ocupada i com ho va viure ella.

Al principi, les guerres són gana, misèria i por, bàsicament. A mesura que passa el temps, la gana i la misèria es mantenen, però la por es perd una mica. Et pots acostumar a viure en una ciutat ocupada, plena de gent uniformada, on cada dia pengen la llista d’afusellats. Aquesta és la gran història. A mi m’agrada parlar de com això afecta les vides petites dels protagonistes. La Margaux, en Damien, en Ferdinand...

¿Per què vas optar per parlar de la Segona Guerra Mundial i no de la Guerra Civil?

M’era més fàcil. Els meus avis van fer la guerra cadascun en un bàndol diferent. No se’n va parlar mai, a casa. I s’estimaven amb bogeria tots dos. La Guerra Civil va ser una guerra entre nosaltres. El que va passar a França durant la Segona Guerra Mundial va ser diferent: van venir unes tropes de fora, van conquerir la capital i la van voler fer servir de vitrina. A París, els

soldats nazis anaven de putes, al teatre i a les galeries Lafayette.

A través d’una exposició de fotos que, molts anys després, el 2008, es fa a París, recuperem la ciutat durant l’ocupació nazi. Les imatges transmeten un lloc idíl·lic, tot i que en realitat s’hi patia de valent.

La propaganda era i és una arma de seducció massiva. Goebbels va ser molt intel·ligent, muntant un aparell de propaganda a tots nivells: es tractava de transmetre a la població una felicitat que no existia. Quan el Tercer Reich va ocupar París el juny del 1940, tres quartes parts dels habitants en van marxar. Mesos després, la gent hi anava tornant perquè no sabia quant duraria tot allò. És fàcil pensar què hauries fet a misses dites. La novel·la vol mostrar els matisos de grisos entre la resistència i el col·laboracionisme.

En aquest context hi ha l’orquestra en què el pare de la Margaux treballa de lampista. Un dels intèrprets, en Damien, ensenyarà a tocar l’oboè a la noia. La música apareix en gairebé totes les meves novel·les. Al·l’anterior, *La dona de la seva vida* [Columna, 2021], n’hi havia

“Els meus avis van fer la Guerra Civil cadascun en un bàndol diferent. No se’n va parlar mai, a casa”

molt poca i aquí vaig voler tornar-hi.

A la Margaux la fascina *Pere i el llop*, de Prokófiev.

Prokófiev la va compondre el 1936. Era factible que s’estrenés a París a finals de la dècada, quan la Margaux queda fascinada...

L’instrument que més li agrada és l’oboè, que a l’obra representa l’ànec.

A mi em passava el mateix de petit. Quan sents l’oboè a *Pere i el llop* notes el caminar gansoner de l’ànec. Tenia un disc de l’obra narrada en català per Josep Maria Espinàs que em posaven a casa. És un record molt viu de la infantesa.

¿L’afició per la música clàssica et ve de família?

Sí. Els avis per part de mare es van conèixer en un escenari de Gràcia cantant sarsuela. La mare afinava molt i escoltava òpera en vinil tot el sant dia.

Això passava als anys 70.

El meu germà escoltava els Beatles, Supertramp i Pink Floyd i a la mare l’apassionava Verdi. Jo vaig tenir més tirada per l’òpera i la clàssica.

També París ha estat un escenari familiar important.

Quan vaig ser corresponsal a Estrasburg, hi anava els caps de setmana. És una ciutat que conec bé. El meu pare hi havia passat els estius treballant-hi. I l’últim gran record familiar és de París. Hi vam anar tots quatre quan la mare tenia 42 anys i encara conservava forces.

Va morir quan en tenia 46.

A la novel·la, tant en Roger com la Barbara tenen records dolorosos en relació amb la mort sobtada dels pares. Són personatges amb cicatrius.

L’amnèsia selectiva és necessària per sobreviure. Hi ha un poema de Francesc Garriga, que va ser molt amic meu, que parla d’això mateix. Diu: “Dels aigües mols de la memòria, sempre en surts malferit”. A la novel·la, en Roger i la Barbara arrossegueu una part del seu passat que no els agrada. També la Margaux pren la decisió de tirar endavant i continuar somrient, encara que només sigui per la neta...

El títol ens parla d’un impossible: que algun dia ens quedem encallats en un hipotètic 32 de març.

M’invento que el 2008 hi ha una gran nevada a París que atura la ciutat. És per això que, fins que no puguin tornar a fer vida normal, cada dia serà 32 de març. Aquest parèntesi permet a en Roger i la Barbara conèixer-se millor. Gràcies a la possibilitat d’enraonar amb calma afloren les seves ferides i cicatrius.

Ell és fotògraf. Ella és agent literària. Una nit, tots dos van a una festa plena

MARC ROVIRA

d'escriptors i editors...

El que en surt més malparat és el guanyador del premi Renaudot. Però, alerta, no tenia ningú concret al cap! [riu]

Dius, del jurat que el premia, que troben un encert que "en un mateix paràgraf" del llibre "hi pugui haver quatre narradors diferents". També que el lector hagi "de fer l'esforç d'anar escatint qui parla en cada moment".

M'agrada que a les novel·les hi hagi sentit de l'humor [riu]. És un comentari sobre com de vegades es premia la raresa. El que no s'entén.

L'escena passa a París, però podria donar-se al món literari català. ¿Tenir èxit està penalitzat, per segons quins jurats?

He guanyat premis com el Ramon Llull i el Sant Jordi. Em sembla molt bé que els jurats premiïn qui vulguin premiar, tant si els agrada la història, la veu o la trajectòria. No puc tenir cap queixa perquè m'ha anat molt bé. No tinc enveja dels companys.

Els llegeixes?

Sí. Llegeixo, sobretot, autors contemporanis catalans. No ho faig per raons d'espionatge industrial, sinó per curiositat.

Com ja ha passat en altres novel·les teves, l'amor hi és molt present, en totes les variants.

Sí. La vida són amors que neixen, amors que fan mal, amors que recordes i amors que deixes passar.

"Quan l'amor és un error, el millor és tocar el dos", recomana l'àvia a la Barbara.

Hi estic d'acord.

El seu exmarit sempre li fa tres preguntes. ¿Te les puc fer a tu, per acabar? Sí, endavant.

Digue'm una cosa que avui t'hagi fet feliç.

Retrobar el meu germà, que ha tornat d'un viatge als Estats Units.

Digue'm una cosa que t'hagi fet riure l'últim any.

La presentació del llibre de David Balaguer *El digestiu de la veritat*, a la llibreria Alibri.

¿Em pots dir, finalment, un lloc magnífic que hagis vist a la vida?

Un llac sense nom a les muntanyes de la República d'Irlanda acompanyat de la meua dona. ☺

El retorn a París de l'escriptor

Laia Fores

PARÍS

Passejant pel París actual costa imaginar-s'ho, però durant quatre anys als edificis oficials va onejar la bandera amb l'esvàstica nazi. La capital francesa va viure els anys més difícils de la seva història entre el 1940 i el 1944, durant la Segona Guerra Mundial, quan l'exèrcit nazi va ocupar la ciutat i va trasbalsar la vida dels seus habitants. El 14 de juny del 1940, les tropes alemanyes entraven a París i, en pocs dies, dos milions de parisencs en fugien. Els que es van quedar van viure amb por, amenaçats constantment, intentant sobreviure en una ciutat infestada de soldats obsessionats a capturar jueus. Qualsevol francès, jueu o no, podia desaparèixer sense deixar rastre. En aquell moment, ningú sabia que la majoria dels detinguts eren assassinats o enviats als camps de concentració.

L'ocupació nazi de París serveix a Xavier Bosch com a escenari per situar una gran part de *32 de març*. L'escriptor i periodista torna a la ciutat de la llum, present a *Algú com tu* (2015), per parlar d'amor, de fotoperiodisme, d'història i de l'intens vincle entre una dona i la seva àvia. "L'ocupació alemanya i la Segona Guerra Mundial és la gran ferida d'Europa. I París és una ciutat que, malgrat tot, continuava sent la capital i el centre del món", explica, assegut en una *brasserie* de la ciutat francesa, on ha tornat pocs di-

es abans de publicar-se el llibre per visitar els indrets on transcorre el seu relat. La novel·la recrea amb fidelitat històrica l'ambient d'incertesa i de por que s'hi respirava i com els alemanys utilitzaven la propaganda –des de la revista *Signal* fins a Radio París– per vendre al món una normalitat fictícia.

La capital francesa, en ple segle XXI, ja ha esborrat una bona part de la petjada de l'ocupació; del dramàtic Velòdrom d'Hivern, escenari de la batuda més gran contra els jueus a París, només en queda un petit memorial amagat entre edificis, i allà on hi havia una de les dues llibreries nazis avui hi ha una botiga de puericultura. "Nosaltres ara sabem com va acabar i sabem que van guanyar els bons, però mentre els parisencs vivien sota l'ocupació, no sabien ni com ni quan s'acabaria. Posar-se en la pell d'aquella gent, com a autor és un exercici intel·lectual molt interessant", sosté. L'obsessió de Bosch per documentar-se el va portar a comprar a eBay exemplars originals de *Signal*, la revista de propaganda nazi que té un paper clau en la novel·la. De fet, una polèmica exposició a París el 2008 amb fotografies de la revista li va servir d'inspiració.

A *32 de març* desfilen dues històries entrelligades en dues èpoques diferents, la de la Margaux, una àvia que va viure l'ocupació i amaga secrets de joventut, i la de la seva neta, la Barbara, una agent literària que intenta refer-se després d'una separació traumàtica. La història arrenca amb el retorn de la Barbara a París per viure a Montmartre, al pis de l'àvia, que ara és en una residència i amb qui manté un vincle molt especial. Amb l'ajuda del Roger, un noi que s'instal·la al pis, la Barbara anirà descobrint la història que s'amaga rere una fotografia antiga de l'àvia.

"París és la millor ciutat del món", assegura Bosch. L'escriptor hi passava els estius quan era petit: "El meu pare hi tenia un negoci. Quan feia vacances a Catalunya, en comptes de descansar anava a París a treballar i l'acompanyava amb la meua mare i el meu germà". També era la ciutat preferida dels seus pares i en guarda records molt especials, sobretot vinculats a la seva mare, que va morir als 46 anys. "L'últim viatge que vam fer els quatre va ser a París –recorda–. Tornar a París és tornar a la mare". ☺

Desfilada militar alemanya pels Camps Elisis el juliol del 1940. HULTON ARCHIVE